

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 2

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	нормативна	
Модулів – 1	спеціальність: 051 «Економіка»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,63		2-й	2-й
	Освітній ступінь «магістр»	16 год.	6 год.
		Практичні	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		58 год.	78 год.
		Вид контролю: екзамен	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36% аудиторних занять, 64% самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – 13% аудиторних занять, 87% самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Інституційний аналіз» є засвоєння студентами спеціальності «Економіка» змісту інституційної парадигми як альтернативного напрямку економічного аналізу у контексті дослідження феноменів соціальної, політичної і правової будови суспільства та економічної політики держави.

Завданнями вивчення дисципліни «Інституційний аналіз» є:

знати і розуміти

- складові елементи сучасного інституційного аналізу економічних систем;
- основні відмінності парадигми сучасної неокласики та інституційного економічного аналізу;
- відмінності між класичним інституціоналізмом та неоінституціоналізмом;
- основні напрямки досліджень у структурі сучасного інституціоналізму;
- праці провідних представників інституційної економіки;
- можливості впливу держави на формування інституційної структури економіки;

вміти

- вирізняти дослідницьку програму інституціоналізму серед інших дослідницьких програм;
- порівнювати різні за змістом інституційні економічні структури, аналізувати їх переваги та недоліки;
- окреслити тенденції розвитку інституцій та інституційного середовища у економіці сучасної України;
- використовувати інституційний аналіз для дослідження процесів і явищ сучасного господарського життя.

Зміст навчальної дисципліни скерований на формування таких **компетенцій**, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка»:

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень;

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими таких **програмних результатів** навчання за спеціальністю 051 «Економіка»:

ПРН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 4

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема. 1. Науково-дослідна програма інституціоналізму: сутність, витоки, еволюція

Межі запровадження та обмеженість неокласичного економічного аналізу: повнота і доступність інформації, досконала конкуренція, модель homo economicus.

Онтологічні і гносеологічні витоки інституціоналізму. Загальна характеристика традиційного інституціоналізму. Холізм та обмеження раціональності. Представники традиційного інституціоналізму: Т. Веблен, Дж. Коммонс, В. Мітчел. Модель homo institutus в інституціональній економіці.

Загальна характеристика і особливості методології неінституціонального аналізу. «Дерево» інституціоналізму: класифікація сучасних інституційних концепцій. Порівняльна характеристика «старого» й «нового» інституціоналізму. Методологічна критика «захисного поясу» неокласиків. Особливості теоретичних концепцій представників неінституціоналізму: Р. Коуз, Дж. Б'юкенен, Г. Таллок, Г. Беккер, Д. Норд, О. Вільямсон.

Нова інституціональна економіка: Л. Тавено, Дж. Неш, Г. Саймон

Тема. 2. Інституції та їх роль у регулюванні господарської поведінки

Інституція та її суспільні функції. Ринковий механізм координації та інституції. Визначення поняття «інституція». Інституції та організації.

Економічна поведінка як прийняття рішень. Обмеження при прийнятті рішень. Типологія ситуацій, що генерують виникнення інституцій: ситуація «дилема ув'язнених», координації, нерівності.

Інституційна структура економіки і суспільства. Поняття норми (правила). Відмінності між формальними і неформальними інституціями. Неформальні інституції (правила), контроль за їх виконанням. Ефективність дії неформальних правил. Формальні інституції. Механізм примусу (змушення) до виконання формальних правил.

Взаємодія між формальними і неформальними правилами. Інституційне середовище та інституційний порядок. Економічна культура і економічна політика в контексті інституційного аналізу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 5

Тема 3. Трансакції і трансакційні витрати в економіці

Поняття «трансакції» та «трансакційних витрат». Види трансакцій за Дж. Коммонсом.

Види трансакційних витрат і способи їх мінімізації. Спроби кількісного аналізу трансакційних витрат. Витрати на пошук і обробку інформації. Витрати вимірювання. Витрати проведення перемовин і укладання контрактів. Витрати специфікації і захисту прав власності. Витрати на попередження опортуністичної поведінки

Трансакційні витрати і основні типи економічного обміну. Динаміка трансакційних витрат.

Тема 4. Економічна теорія прав власності

Поняття «права власності». Специфікація і «розмивання» прав власності.

Теорема Р. Коуза. Зовнішні ефекти. Класифікація зовнішніх ефектів.

Альтернативні режими прав власності. Режим вільного доступу (спільна власність). Проблема «надвикористання ресурсів». Варіанти трансформації спільної власності. Режим групового доступу (комунальна власність). Проблема прийняття рішення. Оптимальний розмір групи.

Режим індивідуального доступу (приватна власність). Чинники, що детермінують поширення приватної власності.

Державна власність. Державна власність де-факто і де-юре. Державна власність у тоталітарному і демократичному суспільстві.

Модуль 2

Тема 5. Ринок і фірма як інституційні угоди

Вибір між дискретними інституційними альтернативами. Теорія контрактів. Види контрактів. Характеристики трансакції (частота, рівень невизначеності, специфічність активів). Механізми управління трансакціями.

Ринок як інституційна угода. Персоніфікований і неперсоніфікований обмін. Історичні види ринків.

Фірма як інституційна угода. Теорія фірми. Структура фірми. Проблема взаємостосунків принципала і агента. Контрактна природа фірми. Видозміна економічних організацій. Гібридна форма інституційних угод. Вертикальна інтеграція.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 6

Тема 6. Нова інституційна теорія держави

Держава як агентство зі створення суспільних благ. Створення і захист правил як суспільне благо. Проблема безбілетника і організація колективних дій.

Походження держави: економічна теорія анархії. Соціальний контракт. Контрактна модель держави. Модель «стаціонарного бандита» (модель Мак Гира-Олсона). Модель консенсусної демократії.

Групи спеціальних інтересів: вузькі й широкі розподільчі коаліції. Групи спеціальних інтересів і рентаорієнтована поведінка. Обмеження монопольної влади правителя. Перерозподільні функції держави і синтетична модель держави.

Міжнародні державні угоди та забезпечення їх виконання у площині теорії контрактів.

Тема 7. Інституційні зміни

Поняття інституційних змін Стабільність інституційної структури і інституційні зміни. Модель інституційних змін Д. Норта. Основні джерела інституційних змін. Найпростіша модель інституційних змін. Траєкторії (напрямки) інституційних змін.

Механізми інституційних змін. Залежність інституційних змін від траєкторії (напрямку) попереднього розвитку. Ефект блокування. Ринок інституцій. Інституційна рівновага.

Тема 8. Право і економічна теорія

Економічний аналіз загального права. Сутність економічного аналізу права. Роль теореми Р. Коуза у поясненні економічної ролі права. Системи загального і кодифікованого права. Дослідження Р. Познера и Г. Калабрезі. Порівняння методологічних основ неінституційної економічної теорії та економічного аналізу права. Економічний і юридичний підходи до аналізу правових відносин.

Економічний аналіз кримінального права. Підходи Беккера, Брауна і Рейнольдса. Вплив наявних соціальних норм на злочинність. Економічний аналіз упередження правопорушень.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 7

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Кредитні модулі	Змістовні модулі	Кількість годин			
		Всього	Лекції	Практичні	Самостійна робота
№1	ЗМ 1				
	Тема 1. Науково-дослідна програма інституціоналізму: сутність, витоки, еволюція	12	2	2	8
	Тема 2. Інституції та їх роль у регулюванні господарської поведінки	11	2	2	7
	Тема 3. Трансакції і трансакційні витрати в економіці	11	2	2	7
	Тема 4. Економічна теорія прав власності	11	2	2	7
	<i>Разом змістовий модуль 1</i>	45	8	8	29
№2	ЗМ 2				
	Тема 5. Ринок і фірма як інституційні угоди	11	2	2	7
	Тема 6. Нова інституційна теорія держави	11	2	2	7
	Тема 7. Інституційні зміни	11	2	2	7
	Тема 8. Право і економічна теорія	12	2	2	8
	<i>Разом змістовий модуль 2</i>	45	8	8	29
Всього		90	16	16	58

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Науково-дослідна програма інституціоналізму: сутність, витоки, еволюція	2	2
2	Тема 2. Інституції та їх роль у регулюванні господарської поведінки	2	2
3	Тема 3. Трансакції і трансакційні витрати в економіці	2	–
4	Тема 4. Економічна теорія прав власності	2	–
5	Тема 5. Ринок і фірма як інституційні угоди	2	–
6	Тема 6. Нова інституційна теорія держави	2	–
7	Тема 7. Інституційні зміни	2	2
8	Тема 8. Право і економічна теорія	2	–
РАЗОМ		16	6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 8

6. Завдання для самостійної роботи

Тема 1. Науково-дослідна програма інституціоналізму: сутність, витоки, еволюція

1. Самостійно оберіть інституцію і проаналізуйте її з позицій «старого» і «нового» інституціоналізму.
2. Використовуючи досвід повсякденного споживання, розкрийте поняття повної і неповної раціональності.
3. На основі концепції конкуруючих програм досліджень Імре Лакатоша проаналізуйте «жорстке ядро» і «захисний пояс» сучасної неокласики і неінституціоналізму
4. У чому полягає сутність міждисциплінарного підходу в інституціональній економіці?

Тема 2. Інституції та їх роль у регулюванні господарської поведінки

1. Розкрийте роль норми у структуризації взаємовідносин між індивідуумами.
2. Чи кожне правило можна вважати інституцією?
3. Здійсніть порівняння обмежувальної, координаційної та розподільчої функцій інституцій.
4. В чому відмінність між формальними і неформальними інституціями?
5. Яким чином держава може впливати на зміну неформальних правил?

Тема 3. Трансакції і трансакційні витрати в економіці

1. Розкрийте відмінності між трансформаційними і трансакційними і витратами.
2. Що ми розуміємо під поняттям «нульові трансакційні витрати»?
3. Розкрийте умови виникнення трансакційних витрат.
3. Окресліть відмінності трансакції раціонування від трансакційної угоди.
4. Що таке «б'юкенівський товар»?
5. Сутність опортуністичної поведінки та її види.

Тема 4. Економічна теорія прав власності

1. Розкрийте зміст технологічного й грошового зовнішнього ефектів.
2. Сформулюйте порівняльні переваги й недоліки режиму приватної власності на певне благо.
3. Чому вільний доступ є неефективним за визначенням режимом використання ресурсів?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 9

4. В чому полягає зміст споживчого зовнішнього ефекту?

Тема 5. Ринок і фірма як інституційні угоди

1. З'ясуйте місце і роль ринкового управління контрактними угодами.
2. Зробіть порівняльний аналіз типів структур управління контрактами за О. Вільямсоном.
3. Дайте визначення ринку та розкрийте основний критерій класифікації ринків у новій інституціональній економіці.
4. Розкрийте типологію фірм за А. Алчіаном і Г. Демсецем.

Тема 6. Нова інституційна теорія держави

1. Дайте визначення держави у площині створення і захисту правил як суспільного блага.
2. Опишіть і розкрийте інституційні теорії походження держави.
3. З'ясуйте економічний аналіз функціонування держави в контексті інституційної теорії.

Тема 7. Інституційні зміни

1. З'ясуйте сутність поняття інституційних змін та наведіть їх класифікацію.
2. Базова модель інституційних змін Дагласа Норта.
3. Розкрийте механізм інституційних змін у залежності від траєкторії попереднього розвитку.
4. Поясніть розуміння Д. Норта інституційної рівноваги.

Тема 8. Право і економічна теорія

1. Здійсніть порівняльний аналіз економічного і юридичного підходів до аналізу права.
2. Що, на думку Беккера, є більшим стримуючим фактором для злочинності: посилення жорстокості покарання чи його невідворотність?
3. Як впливає розподіл доходів у суспільстві на рівень злочинності?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 10

7. Індивідуальні завдання

Протягом семестру студенти в індивідуальному порядку готують доповіді (або пишуть есе) з проблемних питань відповідної теми і виступають на семінарі (або надають підготовлені матеріали для перевірки викладачу).

8. Методи навчання

- МН1 – вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- МН2 – наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- МН3 – практичні (різні види вправ та завдань, виконання розрахунків, практики);
- МН4 – пояснювально-ілюстративний (передбачає пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами);
- МН5 – репродуктивний, в основу якого покладено виконання різного роду завдань за зразком;
- МН6 – метод проблемного викладу;
- МН7 – частково-пошуковий (евристичний);
- МН8 – дослідницький метод;
- МН9 – дискусійний метод.

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи, модульного контролю та підсумкового контролю (екзамену).

Поточний контроль з дисципліни «Інституційний аналіз» базується на оцінці результатів вивчення теоретичних питань семінару та практичного розв'язку типових задач, а також через опитування та дискусії навколо гіпотетичних завдань з галузі інституціональної економіки. Для з'ясування рівня самостійної підготовки студентів практикуються поточні контрольні та самостійні роботи.

Протягом семестру студент денної форми навчання має виконати дві модульні контрольні роботи. До кредитної модульної роботи студент допускається у разі позитивних результатів проміжного контролю.

Модульна контрольна робота містить теоретичні питання, а також задачі, що скеровуються на виявлення рівня підготовки студента за темами курсу «Інституційний аналіз».

До екзамену студент допускається у разі позитивних оцінок за підсумками модульних контрольних робіт.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 11

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	100
15	15	10	10	10	10	15	15	

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Бали
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Схема нарахування балів

Підсумкова оцінка з курсу «Інституційний аналіз» розраховується таким чином:

$$O \text{ результ.} = k_1 * O \text{ пот.} + k_2 * O \text{ мод.} + k_3 * O \text{ сам.},$$

$O \text{ пот.}$ – результати поточної активності студента на практичних заняттях; $O \text{ мод.}$ – результати модульних контрольних робіт; $O \text{ сам.}$ – оцінка за самостійну роботу.

k_1, k_2, k_3 – коефіцієнти, що визначають внесок поточної активності студента на семінарах, модульних контрольних робіт та самостійної роботи на підсумковий результат:

$$k_1 = 0,3; k_2 = 0,4; k_3 = 0,3.$$

Округлення підсумкової оцінки до цілого числа здійснюється за правилами математики.

Рейтингові бали переводяться в оцінки за шкалою оцінок відповідно до критеріїв відповідності рейтингових балів національній шкалі оцінювання знань:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 12

11. Рекомендована література

Основна література

1. Івашина С.Ю., Івашина О.Ф. Інституціональна економіка: навчальний посібник / С. Ю. Івашина, О.Ф.Івашин. – Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2018. – 132 с.
2. Колесніченко І.М. Інституціональна економіка: Навч. посібник / І. М. Колесніченко, А. В. Литвиненко; за заг. ред. к.е.н., доц. І. М. Колесніченко – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 236 с.
3. Ткач А.А. Інституціональна економіка: Нова інституціональна економічна теорія: Навч. посібник / А.А. Ткач. –Київ : Центр навч. л-ри, 2007. – 304 с.
4. Ущатовський Ю. В. Ідеї інституціоналізму в економічній думці України ХІХ-поч. ХХст.: Монографія. Видання друге, стереотипне / Ю.В. Ущатовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2019. – С. 9-54.
5. Menard, Claud and Shirley, Mary M. (2008). Handbook of new institutional economics. Springer-Verlag Berlin Heidelberg. 867 p.
6. Voigt, Stefan (2019) Institutional economics. Cambridge University Press. 306 p.

Допоміжна література

1. Вільямсон О. Е. Економічні інституції капіталізму: Фірми, маркетинг, укладання контрактів. – К.: АртЕк. 2001. – 472 с.
2. Гелбрейт Дж. К. Суспільство блага. Пора гуманності. – К.: Вид. дім «Скарби», 2003. – 160 с.
3. Кассон, Марк. Інформація та організація. Новий погляд на теорію фірми / Марк Кассон; пер. з англ.. Ігоря Ободовського. – К: Вид дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 366 с.
4. Норт Даглас. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / пер. з англ. І. Дзюб. – К. Основи, 2000. – 198 с.
5. Природа фірми: Походження, еволюція і розвиток / За ред. О. Е. Вільямсона, С. Дж. Вінтера; Пер з англ.. А. В. Куликова; Наук. ред.. пер. В. П. Кузьменко. – К.: А.С.К., 2002. – 336 с.
6. Шумпетер Йозеф А. Теорія економічного розвитку: дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Пер. з англ. В. Старка. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2011. – 242 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.05- 05.01/051.00.1/М/ ОК8-2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 13

Інформаційні ресурси в Інтернеті

UNCTAD. URL: <http://unctad.org/en/Pages/themes.aspx>

UNdata. URL: <http://data.un.org/Default.aspx>

UNESCO. URL: <http://uis.unesco.org/en/home#slideoutmenu>

UNIDO. URL: <http://www.unido.org>

Індекс глобалізації (KOF Globalization Index). URL: <http://globalization.kof.ethz.ch/>

Індекс глобальної конкурентоспроможності. URL: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/>

Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>

Рейтинг інвестиційної привабливості. URL: <https://www.bdo-ibc.com/index/global-comparison/overall-index/>

Рейтинг неієздатності (вразливості) держави. URL: <http://fundforpeace.org/fsi/>

Світова організація торгівлі (WTO). URL: <https://www.wto.org>

Світовий банк URL: <http://www.worldbank.org/en/country>

ЦРУ. URL: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/up.html>.

Офіційний портал Верховної ради <http://rada.gov.ua/>

Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/ua>

Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Організація Об'єднаних Націй ООН <http://www.un.org/en/documents/index.html>

Всесвітній банк <http://www.worldbank.org/>

Сайт Міжнародної Торгівельної організації <http://www.wto.org/>

Організація Економічного Співробітництва і Розвитку (ОЕСР) <http://www.oecd.org/>

Європейський союз <http://europa.eu/>

Міжнародний валютний фонд <http://www.imf.org>

Міжнародна організація праці <http://www.ilo.org>